

BIULETYN

Urzędu Emigracyjnego

WARSZAWA, KRÓLEWSKA 23.

KWIECIEŃ,

1925 ROKU.

Nr 3.

T r e ś ć:

WEWNĘTRZNY RYNEK PRACY. — STATYSTYKA EMIGRACJI POLSKIEJ W R. 1924. — EMIGRACJA, IMIGRACJA I WARUNKI PRACY W OBCYCH KRAJACH: I. EUROPA: Francja: Utworzenie Państwowej Rady regulującej sprowadzanie i rozmieszczanie robotników. — Ruch imigracyjny w r. 1924. — Zatrudnianie robotników cudzoziemskich w przemyśle budowlanym. — Niemcy: Rokowania Polsko-Niemieckie. — Rumunja: Prawo pobytu cudzoziemców. — Danja: Rynek pracy. — Projekt ustawy o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków. — Austria: Emigracja w r. 1924. — W. Brytania i Irlandja: Rynek Pracy. — Włochy: Ceny kart okretowych dla emigrantów. — Hiszpanja: Ustawa emigracyjna. — Ruch emigracyjny i reemigracyjny w r. 1924 — II. AFRYKA: Angolia: Kolonizacja. — Abisynja: Rynek pracy. — Tunisi: Rynek Pracy. — Unja Południowo-Afrykańska: Rynek pracy — Plantacje pomarańczowe na wybrzeżu południowoafrykańskim. — III. AMERYKA: Stany Zjednoczone: Poglądy Sekretarza Pracy Davisa na emigrację europejską do Stanów Zjednoczonych. — Kanada: Warunki imigracji. — Brazylja: Stan rokowań w sprawie emigracji robotników włoskich do stanu Sao Paulo. — Ważniejsze cechy układu opracowanego przez włoski Komisarjat Emigracyjny i rząd stanu Sao Paulo. — Argentyna: Ruch imigracyjny. — Wiodki znalezienia pracy. — IV. AUSTRALJA: Ruch imigracyjny. — V. AZJA: Japonja: Emigracja do Brazylji. — DZIAŁ URZĘDOWY: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lutego 1925 r. o statucie organizacyjnym Urzędu Emigracyjnego przy Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej. — Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 30 marca w celu wykonania ustawy z dnia 17 lipca 1924 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę. — Okólnik Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 6 kwietnia Nr 35 w sprawie wydawania świadectw emigrantom, wyjeżdżającym do Stanów Zjednoczonych. — Okólnik Urzędu Emigracyjnego z dn. 21 kwietnia w sprawie zaświadczeń na paszporty emigracyjne i wiz emigracyjnych dla emigrantów z Małopolski Wschodniej. — BIBLIOGRAFJA:

Wewnętrzny rynek pracy.

Liczba bezrobotnych w dn. 1-go kwietnia 1925 r. wynosiła 183.730 osób, w stosunku do liczby z dn. 1 marca spadła więc o 1340 osób, czyli o 0.7%.

W poszczególnych grupach zawodowych zmiana liczby bezrobotnych przedstawia się następująco:

Liczba bezrobotnych górników wzrosła w przybliżeniu o 3900 osób. Wzrost powodowała przeważnie redukcja robotników w kopalniach węgla. Wiele

kopalń zapowiada zwolnienie górników w kwietniu.

Wśród robotników metalowych i hutniczych bezrobocie spadło w przybliżeniu o 830 osób.

Wśród robotników włókienniczych bezrobocie spadło w przybliżeniu o 1750 osób.

W grupie robotników budowlanych bezrobocie spadło w przybliżeniu o 590 osób.

W grupie zawodowców innych spardek bezrobocie wynosi w przybliżeniu 300 osób.

Bezrobocie wśród umysłowo-pracujących spadło w przybliżeniu o 310 osób.

Wśród robotników niewykwalifikowanych bezrobocie spadło w przybliżeniu o 300 osób.

Wśród robotników rolnych bezrobocie spadło w przybliżeniu o 1160 osób, co wywołane zostało rozpoczęciem sezonu.

W marcu państwowe urzędy pośrednictwa pracy wysłały do stacji zbornych zarekrutowanych do Francji 1500 rolników i 1200 robotników do pracy w przemyśle i górnictwie.

Statystyka emigracji polskiej.

EMIGRACJA W ROKU 1924.

Tablica 1.

Rodzaj emigracji	Razem	I półrocze	II półrocze
Ogółem	48.647	23.833	24.814
Emigracja zamorska . . .	22.511 a)	9.797	12.714
Emigracja kontynentalna . .	26.136 b)	14.036	12.100

EMIGRACJA ZAMORSKA.

Tablica 2.

Kraje przeznaczenia	Liczba emigrantów	Kraje przeznaczenia	Liczba emigrantów
Ogółem . .	22.511	Kuba i Meksyk .	1.973
Argentyna . . .	5.590	Palestyna. . . .	5.724
Brazylja	2.513	Stany Zjednoczone	4.290
Kanada	2.271	Inne kraje zamorskie	150

a) Na podstawie danych od linii okrętowych.

b) Na podstawie danych arkuszy rejestracyjnych, sporządzonych przez państwowe urzędy pośrednictwa pracy i inspektorów emigracyjnych.

EMIGRACJA KONTYNENTALNA.

Tablica 3.

Kwartały	Rodzaj emigracji	Liczba emigrantów				Wyznanie						Zawód								Kraj przeznaczenia		
		Razem	Mężczyźni	Kobiety	Dzieci	Rzymsk. katol.	Ewang.	Grecko-katol.	Prawosławne	Mojszowe	Rolnicy	Górnicy	Robotn. przem.	Robotn. niekwal.	Handlowcy	Wolne zawody	Służba domowa	Inne zawody	Bez zaw.		Fran-cja	Inne kraje
																			Kobiety	Dzieci		
	Ogółem .	26136*	11343	7900	6893	22088	232	1501	458	1857	4942	2775	983	7156	70	138	734	103	2345	6890	22966*	3170
I kwartał	Em. jednostk.	1119	420	373	326	822	6	28	2	261	91	10	75	361	—	1	—	3	252	326	1054	65
	„ zbiorowa	4873	2236	1447	1190	4497	7	353	15	11110	674	96	1255	—	—	—	1	547	1190	4725	148	
	Razem .	5992	2656	1820	1516	5319	13	381	17	262	1201	684	171	1616	—	1	—	4	799	1516	5779	213
II kwartał	Em. jednostk.	2482	906	931	595	1698	30	339	6	409	597	63	108	809	—	35	—	33	245	592	1754	728
	„ zbiorowa	5562	1958	1548	2056	5279	12	20	224	27	1228	623	2	1543	—	—	—	1	109	2056	5477	85
	Razem .	8044	2864	2529	2651	6977	42	359	230	436	1825	686	110	2352	—	35	—	34	354	2648	7231	813
III kwartał	Em. jednostk.	2988	1062	1151	775	1915	50	326	28	669	361	83	222	888	27	47	56	5	524	775	2125	863
	„ zbiorowa	2021	1740	188	93	1884	21	7	80	39	469	453	78	855	—	6	2	37	28	93	1932	89
	Razem .	5009	2802	1339	868	3799	71	333	98	708	830	536	300	1743	27	53	58	42	552	868	4057	952
VI kwartał	Em. jednostk.	2740	896	1028	816	2043	98	121	78	400	171	99	187	742	20	49	608	—	48	816	2463	277
	„ zbiorowa	4351	2125	1184	1042	3950	8	307	35	51	915	770	215	703	23	—	68	23	592	1042	3436	915
	Razem .	7091	3021	2212	1858	5993	106	428	113	451	1086	869	402	1445	43	49	676	23	640	1858	5899	1192

*) Dane dla emigracji kontynentalnej w r. 1924, a w szczególności dane dla emigracji do Francji należy uważać za niekompletne. Niedokładności tych danych tłumaczą się trudnościami technicznymi, związanymi z wprowadzeniem, drogą rozporządzenia z dnia 15/XII. 1923 r., nowej metody statystycznej. Dla korekty należy zaznaczyć, iż liczba robotników polskich przybyłych w tymże okresie do Francji na podstawie Bulletin de la Statistique générale de la France (Tome IV, Fascicule II, Janvier) wynosiła 38028; liczba ta obejmuje wszystkich robotników polskich, przybyłych z Polski bezpośrednio oraz z innych krajów, głównie z Nadrenji.

Emigracja, imigracja i warunki pracy w obcych krajach.

I. EUROPA.

FRANCJA.

Utworzenie Państwowej Rady Regulującej, sprowadzanie i rozmieszczenie robotników.

Decretem Prezydenta Republ. Francuskiej z dn. 7 kwietnia r. b. (Journal Officiel № 85 z dn. 10 kwietnia) utworzona została pod nazwą „Office National de la main d'oeuvre” instytucja doradcza w sprawach dotyczących wykorzystania i rozdziału miejscowej siły roboczej oraz regulowania i kontrolowania rekrutacji, przyjazdu i warunków pracy robotników z krajów obcych i z kolonii.

Przewodniczącym Rady jest Prezes Rady Ministrów, a w razie jego nieobecności Minister Pracy. W skład jej wchodzi: 2 senatorowie, 6 posłów; 6 członków rzeczywistych i 3 zastępców, przedstawiciele pracodawców w przemyśle, handlu i rolnictwie; 6 członków rzeczywistych i 3 zastępców, przedstawiciele robotników i pracowników zatrudnionych w przemyśle, handlu i rolnictwie; 6 przedstawicieli ministerstw, a mianowicie: Min. Pracy, Min. Spraw Wewnętrznych, Min. Spraw Zagranicznych, Min. Kolonji, Min. Robót Publicznych i Komunikacji. Ponadto będą brali udział w posiedzeniach Rady z głosem doradczym przedstawiciele państwowych urzędów pośrednictwa pracy, wydziałów robotników cudzoziemskich w Min. Pracy i Min. Rolnictwa oraz Międzyministerjalnej Komisji Imigracyjnej. Rada zbierać się będzie na wezwanie swego przewodniczącego co najmniej raz na 3 miesiące.

Utworzenie centralnego organu, czuwającego nad dostosowaniem imigracji

do potrzeb krajowych, jest dowodem, że Rząd francuski ocenia doniosłość tego zagadnienia i zamierza roztoczyć nad niem szczególną pieczę przy pomocy sfer kompetentnych w tej dziedzinie.

Ruch imigracyjny w r 1924

Według francuskich danych urzędowych przybyło do Francji w roku ubiegłym 239.609 robotników cudzoziemskich. Według narodowości imigracja ta przedstawia się jak następuje:

Włosi	97.577
Polacy	38.048
Belgijczycy	34.714
Hiszpanie	14.982
Portugalczycy	14.206
Czecho-Słowacy	10.090
Rosjanie	4.139
Różne narodowości	25.609
Razem	239.365

W przemyśle i górnictwie zatrudniono 175.170 cudzoziemców, w rolnictwie — 64.195. Jak wynika z przytoczonych cyfr polacy zajmują drugie miejsce pod względem liczebności imigracji. W przemyśle i górnictwie zatrudnionych zostało 23.265 polaków, w rolnictwie 14.783. Cyfry te obejmują jedynie przybyłych w r. 1924. Rzeczywista liczba robotników imigrantów jest wszakże wyższa, gdyż statystyka urzędowa nie obejmuje tych, którzy przybyli do Francji z nieemigracyjnymi paszportami, jako zwykli podróżni i po pewnym czasie zgłosili się do pracy.

Dane urzędowe francuskie notują zaledwie 89 reemigrantów polskich. Przypuszczać należy, że cyfry te są

niższe od rzeczywistości. W każdym razie ruch powrotny wśród polaków jest słabszy niż wśród Włochów, którzy według danych powyższych liczą 23.920 reemigrantów. Zjawisko to znajduje wytłumaczenie w bliskości geograficznej Włoch, a więc łatwym i tanim przejeździe.

Zatrudnianie robotników cudzoziemskich w przemyśle budowlanym.

Stan przemysłu budowlanego w chwili obecnej się poprawił, wszakże zmniejszenie kredytów, przeznaczonych na odbudowę, w budżecie 1925 roku może wywołać kryzys bezrobocia, po powrocie robotników, którzy wyjechali na okres zimowy.

Minister Pracy Godard zwołał w dniu 12 marca konferencję, złożoną z przedstawicieli związków pracodawców i robotników budowlanych w celu omówienia środków zaradczych. Jednym z ważniejszych jest, zdaniem Ministra, ścisła współpraca przedsiębiorstw budowlanych z państwowymi urzędami pośrednictwa pracy. Obecni przedstawiciele organizacji pracodawców i robotników obiecali swój współudział w sprawie zapewnienia pierwszeństwa robotnikom krajowym. W szczególności pracodawcy zawiadamiać mają urzędy pośrednictwa pracy o zamierzonych redukcjach w celu przyspieszenia umieszczenia zwolnionych. Pracodawcy, którzy zamierzają sprowadzić robotników z zagranicy będą zawiadamiani o liczbie robotników bez zajęcia, którzy znajdują się w danym okręgu.

NIEMCY.

Rokowania polsko-niemieckie.

Przedmiotem rokowań toczących się w Berlinie jest między innymi sprawa sezonowego wychodźstwa polskich robotników rolnych do Niemiec, dla rozważenia której została powoła-

na do życia specjalna komisja emigracyjno-socjalna. Przewodniczącą jej ze strony polskiej jest p. Stanisław Gawroński, Dyrektor Urzędu Emigracyjnego, który wyjechał w dniu 24-go kwietnia do Berlina w celu wznowienia obrad po przerwie świątecznej.

RUMUNJA.

Prawo pobytu cudzoziemców.

Rząd rumuński wprowadził nowe przepisy, ograniczające pobyt robotników cudzoziemców, rozporządzeniem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dn. 21 października 1924 r. Każdy robotnik obcokrajowiec obowiązany jest nie później niż na 20 dni przed upływem każdego trzymiesięcznego okresu, złożyć miejscowym władzom policyjnym podanie w 3 egzemplarzach, o przedłużeniu pozwolenia na pobyt. Podania złożone po przekroczeniu tego terminu, nie są przyjmowane, opóźnienie naraża więc robotnika na przymusowe opuszczenie kraju. Podanie zawierać winno datę przyjazdu, przynależność państwową robotnika, okres trwania pozwolenia na pobyt, nazwisko i adres pracodawcy oraz zaświadczenie pracodawcy, że robotnik mu jest niezbędnie potrzebny. Ponadto potrzebne jest zobowiązanie przyjęcia krajowca na miejsce cudzoziemskiego robotnika, w razie dostarczenia go przez rumuńskie państwowe urzędy pośrednictwa pracy oraz zobowiązanie przyjęcia terminatorów lub robotników miejscowych, w celu wyszkolenia ich przez fachowego cudzoziemskiego robotnika. W ten sposób Rumunja dąży do stopniowego zastąpienia sił cudzoziemskich robotnikami krajowymi, odpowiednio przygotowanymi.

Ograniczenia powyższe stanowią poważną trudność dla wychodźstwa. Robotnicy polscy sprowadzani do Rumunii winni przeto żądać przed wyjazdem pozwolenia na pobyt roczny lub dwuletni, wydanego przez odnoś-

ne władze rumuńskie, nie zadawałnając się obietnicami przyjmujących pracodawców.

DANJA.

Rynek pracy.

Rynek pracy w przemyśle duńskim nie sprzyja imigracji. Przyjazdowi obcych robotników przeciwne są również robotnicze organizacje zawodowe. Potrzeba rąk polskich do pracy w rolnictwie, zaspokojona będzie w roku bieżącym sprowadzeniem 1700 robotnic sezonowych, których rekrutacja została już dokonana w Małopolsce za pośrednictwem urzędów pośrednictwa pracy.

Projekt ustawy o ubezpieczeniu od nieszczęśliwych wypadków.

Wniesiony do parlamentu projekt jest tylko uzupełnioną przeróbką obowiązującej dotychczas ustawy z dnia 28 czerwca 1920 r. Kategorie ubezpieczonych są w tym projekcie liczniejsze, ponieważ obejmują osoby cierpiące na choroby chroniczne (zawodowe), osoby pełniące urzędy obywatelskie i komunalne (np. straż ognio-wa), osoby poszkodowane przez wypadki zaszłe w drodze do lub od miejsca pracy. Działalność prywatnych towarzystw pozostaje w obecnym projekcie nienaruszona.

Co się tyczy obywateli obcych, przepisy dotychczasowej ustawy nie są zmienione. Odszkodowanie więc po zmarłych wskutek nieszczęśliwego wypadku wypłacane być może obywatelom obcym, mieszkającym poza granicami królestwa duńskiego, jedynie wówczas, jeżeli rząd duński zawarł z odnośnym państwem umowę, regulującą sprawę na zasadzie wzajemności.

AUSTRJA.

Emigracja w 1924 r.

W 1924 roku wyjechało z Austrii 2650 emigrantów do krajów zamorskich, łącznie z żonami i dziećmi, których liczba wynosi 871 osób. W tej liczbie wyjechało do Stanów Zjednoczonych 810 osób, do Brazylii 780 osób, do Argentyny 631 osób, do Egiptu 77 osób, do Kanady 68, do Meksyku 35.

Wychodźcy ci dzielą się według zawodów na 382 robotników rolnych, 159 handlowców, 150 mechaników i techników, 149 służby domowej, 115 robotników metalowych, 96 robotników z przemysłu włókienniczego, 87 robotników niewykwalifikowanych, 76 urzędników prywatnych. Inne zawody reprezentowane są liczbami niższymi niż 70 osób.

Wychodźstwo do krajów zamorskich wykazuje znaczną zniżkę w porównaniu do lat ubiegłych (1919 — 1921 r. 10158 osób), 1922 r. — 10579 osób, 1923 r. — 15497 osób).

WIELKA BRYTANJA I IRLANDJA.

Rynek pracy.

Bezrobocie trwa w dalszym ciągu i dosięga najwyższych cyfr w okręgach górniczych. Przyczyną kryzysu jest zastój przemysłu i handlu, wywołany stałym zmniejszaniem się eksportu i zniżki cen węgla.

Ruch imigracyjny, poddany srogiej kontroli władz, omal nie istnieje.

WŁOCHY.

Ceny kart okrętowych dla emigrantów.

Komisariat Emigracyjny, opierając się na 31 art. ustawy emigracyjnej polecił zniżenie cen kart okrętowych dla emigrantów o 50 lirów w porównaniu do cen zeszłorocznych. Wobec

oświadczenia linii okrętowych, że pobierane ceny są zbyt niskie, Komisarjat powierzył rozpatrzenie sprawy komisji arbitrażowej. Po wysłuchaniu jej opinii, minister spraw zagranicznych Mussolini, postanowił, że obowiązujące będą w pierwszym kwartale 1925 r., ceny płacone w ostatnim kwartale 1924 r. Ceny te wynoszą zależnie od kategorii statku z portu Trjest do Stanów Zjednoczonych 2200 do 1650 lirów (85 do 62 dolarów), do Brazylii 2500 do 1800 lirów (97 do 73 dolarów), do Argentyny 2550 do 1850 lirów (100 do 75 dolarów), do Ameryki Centralnej 2550 do 2000 lirów (100 do 80 dolarów).

HISZPANJA.

Ustawa emigracyjna.

Dnia 16 września 1924 r. ogłoszony został dekret królewski w sprawie reorganizacji władz emigracyjnych i poddania ich pod kierownictwo Generalnej Dyrekcji Emigracyjnej. Na mocy tego dekretu wszystkie obowiązujące dotychczas rozporządzenia prawne, dotyczące emigracji, zostały ujęte w jeden tekst, który ogłoszony jest w urzędowej „Gazecie Madryckiej”, z dnia 17 stycznia 1925 r. jako ustawa emigracyjna z dnia 20 grudnia 1924 r.

Jednym z najbardziej charakterystycznych rysów tej ustawy jest istnienie instytucji doradczych, zarówno przy Dyrekcji Generalnej jak przy inspektorach emigracyjnych w portach odjazdowych i przy konsulatach w portach wylądowania krajów emigracyjnych. Rada Centralna (Giunta) Emigracyjna składa się podobnie jak Rada włoska z przedstawicieli rządu, organizacji przemysłowych, społecznych i humanitarnych. Ponadto w skład jej wchodzi jeden członek z każdego kraju amerykańskiego, wybrany przez izbę handlową oraz stowarzyszenie hiszpańskie funkcjonujące w tym kraju. Centralna Rada Emigracyjna ma

zadania takie jak rady emigracyjne w Polsce i we Włoszech. Rady lokalne współdziałają z inspektorami i z konsulatami w wykonywaniu opieki nad wychodźcami.

Podobnie jak w ustawie włoskiej przewidywana jest w art. 1 i 16 hiszpańskiej ustawy możliwość czasowego zakazu emigracji do poszczególnych krajów lub prowincyj, gdy zakaz taki może być uzasadniony względami porządku publicznego, zdrowotności lub wyjątkowego ryzyka.

Emigracja zbiorowa w celach kolonizacji dozwolona jest jedynie w razie specjalnego zezwolenia Rady Ministrów, udzielanego na podstawie opinii Dyrekcji Generalnej i Centralnej Rady emigracyjnej. Zarządzenie to ma na celu przeciwdziałanie wyludnianiu Hiszpanji na korzyść krajów amerykańskich.

Koszta związane z działalnością władz emigracyjnych pokryte być mają z funduszu emigracyjnego, utworzonego podobnie jak fundusz włoski z opłat linii okrętowych, opłat pracodawców i innych źródeł.

Przewóz emigrantów dozwolony jest hiszpańskim linjom okrętowym pod warunkiem złożenia kaucji. Linje okrętowe natomiast starać się muszą o koncesje, za które pobierana jest opłata roczna w wysokości zależnej od liczby i pojemności statków. Przedstawiciel linij okrętowych są obowiązani zawiadomić o przyjeździe każdego przewiezionego emigranta konsulat hiszpański kraju przeznaczenia, w celu wpisania go do rejestru konsularnego oraz do przesłania jednocześnie tej samej informacji Generalnej Dyrekcji Emigracyjnej.

Linje, przewożące emigrantów obowiązane są do repatriowania za połowę ceny 20% emigrantów przewiezionych w roku poprzednim do danego kraju emigracyjnego.

Tworzenie agencji emigracyjnych, werbunek emigrantów i propaganda wychodźcza są wzbronione.

Cena kart okrętowych ustalana jest na wniosek Dyrekcji Generalnej po wysłuchaniu zainteresowanej linii okrętowej, na podstawie opinii Centralnej Rady Emigracyjnej. W razie gdyby emigrant zrzekł się praw i korzyści, przysługujących mu na zasadzie ustawy z tytułu nabycia karty okrętowej lub gdyby zgodził się na opłacenie kosztów podróży w formie dokonywanej pracy, zrzeczenie lub zobowiązanie tego rodzaju nie będą miały mocy prawnej. Zapewniony jest ponadto zwrot sumy wpłaconej za kartę w razie niemożności podróży oraz odszkodowanie w razie opóźnienia wyjazdu.

Inspekcja emigrantów dokonywana jest: 1) wewnątrz kraju, 2) w portach odjazdu, 3) na okrętach, 4) w portach przesiadania i 5) w portach wylądowania.

Na każdym statku cudzoziemskim, przewożącym emigrantów hiszpańskich, jechać winien na koszt linii lekarz hiszpański w celu niesienia pomocy emigrantom, bez względu na ich liczbę.

Za przestępstwa takie jak fałszerstwo, wykroczenie przeciw zdrowotności publicznej, przekupstwo, zepsucie nieletnich—ustawa nakłada najwyższe sankcje karne, przewidywane w kodeksie, jeżeli przestępstwa te dotyczą emigrantów.

Ruch emigracyjny i reemigracyjny.

Według danych urzędowych wyjechało z Hiszpanji w roku 1924 93.246 emigrantów (nie licząc emigracji nielegalnej) czyli o 29.734 więcej niż w roku 1923. W tym samym czasie powróciło do Hiszpanji 32.087 re-emigrantów.

Według krajów przeznaczenia ruch ten przedstawia się jak następuje:

	Emigracja.	Reemigracja.
Argentyna	41.716	14.639
Brazylja	1.709	2.052
Kuba	44.275	12.079
Meksyk	1.671	brak danych
Uruguay	3.515	1.022
Inne	360	2.289
Razem	93.246	32.081

Emigracja hiszpańska do Ameryki Południowej jest dalszym ciągiem trwającej od XVI wieku kolonizacji krajów odkrytych przez Hiszpanię. Dlatego powodowana jest i podtrzymywana w znacznym stopniu przez węzły rodzinne łączące ludność hiszpańską obu półkul. Emigranci hiszpańscy znajdują się więc naogół w lepszych warunkach niż emigranci z innych krajów, gdyż znajdują w Ameryce Południowej teren przygotowany przez swoich krewnych i znajomych. Wszakże emigracja do Ameryki Południowej uważana jest w Hiszpanji za objaw ujemny, gdyż utrata sił do pracy przez nią spowodowana nie jest zrównoważona przesyłaniami do kraju zarobkami.

W przytoczonym zestawieniu statystycznym uderza znaczna emigracja hiszpańska do Kuby, która od roku 1923 zajmuje pierwsze miejsce wśród krajów emigracyjnych. Wychodźcy hiszpańscy korzystają na wyspie tej z uprzywilejowanego stanowiska ze względu na znajomość miejscowej mowy i wielką liczbę dawniej osiadłych krewnych i rodaków. Emigracja ta nosi charakter czasowy w odróżnieniu od emigracji do Południowej Ameryki. Po przepracowaniu roku lub dwóch w plantacjach trzciny cukrowej wychodźcy powracają do kraju. Niskie zarobki nie pozwalają im wszakże na zrobienie większych oszczędności.

II. AFRYKA.

ANGOLA.

Kolonizacja.

Obszerny ten kraj, liczący około 1.270.000 klm. (a więc przeszło trzykrotnie większy od Polski), posiada różny klimat i różne warunki imigracji. Najmniej nadają się do imigracji ze względu na szerokość geograficzną okręgi: Kongo na północy, Zunda na północnym wschodzie i Zoanda na północnym wybrzeżu. Do okręgów tych nie kieruje się wcale imigracja europejska. Część środkowa, w której leży okręg Benguella, pomimo bliskiej odległości od równika (do 13° szer. geogr.) ma klimat bardziej umiarkowany, dzięki chłodnemu prądowi oceanicznemu, który obmywa jej wybrzeże. Okręg ten jest też przedmiotem największego zainteresowania Europejczyków.

Okręg Mossamedes, najbardziej południowy, jest odpowiedni dla osadników z krajów o klimacie umiarkowanym. Kraj ten skolonizowany już został częściowo w ciągu ostatnich 30—40 lat przez Burów i Portugalczków. Pionierzy osadników burskich osiedlili się już w 1880 r. na płaskowzgórzu Huilla. Obecnie jest ich tam przeszło 1000. W tym samym okręgu są posiadłości potężnej kompanji portugalskiej, „Angoli”, która posiada koncesję na około 23.000.000 hektarów.

W okręgu Benguella, począwszy od portu Zobito, ciągnie się szereg placówek angielskich. Między innymi należy do Anglików kolej żelazna oraz pobliskie terytorjum i zajęte już obszary takie jak Joubert Pansar. Dalej Zambezia Exploring Co Ltd., objęła obszar 253.000 hekt. w okolicy graniczącej z Rodezją. Ponadto istnieje cały szereg pomniejszych towarzystw, złączonych mniej lub więcej finansowo z kolejami Benguelli, Unji Połud. Afrykańskiej, Rodezji, byłych posiadłości

niemieckich Afryki Połud., Wschod. Kopalni Katangi i t. p.

Portugalczycy zamierzają kolonje tę eksploatować własnymi siłami i imigracja narodowości obcych nie jest przez nich popierana. Wjazd do tego kraju bez znaczniejszego kapitału nie jest więc w warunkach obecnych wskazany.

ABISYNJA.

Rynek pracy.

Warunki obecne nie sprzyjają imigracji robotników cudzoziemskich. Rozwój przemysłu jest nieznaczny. Jedyne osoby, posiadające kapitały, mogą znaleźć zajęcie w dziedzinie handlowej.

TUNIS.

Rynek pracy.

W kraju tym istnieje kryzys gospodarczy wywołany złym urodzajem i brakiem większych robót publicznych. Przedsiębiorstwa miejscowe zatrudniają wyłącznie robotników krajowych. W ograniczonej liczbie przyjmowani są włoscy robotnicy kolejowi, budowlani oraz rybacy na zasadzie uprzedniego kontraktu.

UNJA POŁUDNIOWO AFRYKAŃSKA.

Rynek pracy.

Trwające od lat trzech bezrobocie wywołuje zrozumiałe zaniepokojenie sfer rządzących w Afryce Południowej. Główną przyczyną kryzysu jest silna konkurencja ludności kolorowej, która w ostatnich latach w znacznej liczbie przeniosła się do miast, obniżając zarobki do poziomu, niewystarczającego dla robotników białych. W okresach zastoju zwłaszcza, gdy chodzi o robienie oszczędności, pra-

rodawcy coraz częściej zastępują białych robotników niewykwalifikowanych tanią kolorową siłą roboczą, która obecnie zatrudniona jest w przeważającej liczbie niemal we wszystkich przedsiębiorstwach przemysłowych i rolnych. Dla białych pozostają jedynie nieliczne stanowiska robotników wyspecjalizowanych oraz dozorców. W ten sposób kryzys gospodarczy dotyka głównie białych, którzy według niedawno ogłoszonych w parlamencie słów jednego z wybitniejszych posłów, Hertzoga, będą musieli bądź ustąpić, bądź utracić dotychczasowy poziom swej kultury, jeżeli nie będą zastosowane środki zaradcze.

Delegaci syndykatów robotniczych, zebrani w celu przedstawienia projektów, dążących do usunięcia bezrobocia, uznali, że najskuteczniejszym sposobem walki z kryzysem będzie zaprzestanie sprowadzania kolorowych robotników do fabryk, popieranie repatriacji robotników tych, zajętych w przemyśle (wyjąwszy niewykwalifikowanych górników), krzewienie wśród nich zamiłowania do prac rolnych raczej niż do nauki szkolnej, wreszcie ustanowienie płac minimalnych dla każdej gałęzi przemysłu.

Plantacje pomarańczowe na wybrzeżu południowo-afrykańskim.

Inżynier Stefan Ropp, który przebywał w Afryce w ciągu lat ośmiu, podzielił się swymi spostrzeżeniami o warunkach bytu w tym kraju na interesującym odczycie, wygłoszonym 5 kwietnia w sali T-wa Krajoznawczego w Warszawie. Zdaniem jego emigrować do Afryki południowej mogą jedynie ludzie, posiadający kapitał wystarczający na założenie warsztatu pracy. Najodpowiedniejsze dla osób średnio zamożnych są plantacje pomarańczowe, dające spory dochód po dojściu zasadzonych drzew do 10—15 lat wieku. Dla zakupu 5 akrów, które zdaniem prelegenta wystarczają na przyzwoite utrzymanie, trzeba około 500 f. szt. Nabycie zaś plantacji, dającej już plon, jest znacznie droższe. Ujemną stroną jest długoletnie oczekiwanie na zysk z wniesionego kapitału. Pomimo więc sprzyjających warunków pracy i klimatu wątpliwym jest wyjazd większej liczby osadników do tego kraju, nawet gdyby wstęp i nabycie ziemi były ułatwione.

III. A M E R Y K A.

STANY ZJEDNOCZONE.

Poglądy Sekretarza Pracy Davis'a o emigracji europejskiej do Stanów Zjednoczonych.

W urzędowym sprawozdaniu z 1923/24 r. Sekretarz Pracy Davis w następujący sposób streszcza swe spostrzeżenia o stosunkach emigracyjnych krajów europejskich, dla zbadania których delegowany został w roku 1923 przez Prezydenta Stanów Zjednoczonych wraz z gronem znawców spraw emigracyjnych.

„Po przeglądzie stosunków, dotyczących emigracji, w krajach europejskich oraz zbadaniu skutków dotychczasowych ograniczeń imigracji, komitet doszedł do przekonania, że ograniczenia nie powinny być złagodzone, lecz przeciwnie wzmocnione na podstawie doboru, aby dać Ameryce jedynie taką imigrację, jakiej ona potrzebuje.

Nikt nie może zaprzeczyć, że po wojenne warunki w krajach europejskich są trudne. Wojna zawsze pociąga za sobą okres depresji, a zmiana granic kilku większych państw i stwo-

rzenie nowych form rządu na zasadach słabo rozumianych przez lud, łącznie ze zwykłymi zagadnieniami odbudowy, wywołały pewien rozstrój. Założyciele Stanów Zjednoczonych mieli również przed sobą niełatwe zadanie, gdy wzięli na swoje barki sprawy organizacji. Budowa narodu nie jest dla słabych.

Według badań komitetu kandydaci do emigracji w Europie dzielą się na następujące kategorie:

1. Osoby utrzymywane przez tych, którzy poprzednio wyemigrowali oraz osoby niepożądane, których wyjazd jest biernie popierany przez rządy krajów ich pobytu.

2. Osoby niepożądane, wygnane z kraju przez władze, zwalczające ich działalność.

3: Radykałowie i komuniści, którzy dobrowolnie pragną wyjechać w celu propagandy.

4. Obywatele krajów nie zniszczonych przez wojnę, które w znacznym stopniu zależne są od stosunków handlu światowego i w których istnieje bezrobocie.

5. Obywatele krajów, w których bezrobocie wywołane jest ograniczeniem produkcji z powodu braku kapitału.

6. Imigracja normalna, tworząca nikły odsetek ogólnej emigracji.

7. Obywatele krajów niezniszczonych przez wojnę, w których istnieje przeludnienie, wywołane naturalnym przyrostem.

Analiza tego stanu wykazuje, że widoki imigracji nie są pomyślne, o ile ograniczenia będą zniesione. Zwiększy się może ilość pożądanej siły roboczej, ale dopływ cudzoziemców niepożądanych i niepodatnych do asymilacji wzrośnie więcej niż proporcjonalnie. Z drugiej strony ustawa kwotowa zwiększyła przemysłnictwo cudzoziemców, co stało się obfitem

źródłem dopływu niebezpiecznych osobników.

Prócz przemycańców cudzoziemców istnieje jeszcze typ cudzoziemca nieuprawnionego do wjazdu, który jednak stara się przy pomocy swych przyjaciół, krewnych i rodaków wpłynąć na urzędnika imigracyjnego, aby uchylił obowiązujące ograniczenia i dopuścił go do Stanów Zjednoczonych. Sprawy takie są niezmiernie trudne, gdyż odwołują się do instynktów humanitarnych urzędnika państwowego. Zwykle chodzi tu o rozdzielenie rodzin powrót, emigrantów często młodocianych do niezmiernie ciężkich warunków życia. Ale urzędnik państwowy nie może świadomie przekraczać ustawy w celu dopuszczenia do Stanów Zjednoczonych osobników, którzy prędzej lub później będą ciężarem dla kraju i obniżą jego poziom umysłowy i moralny. Odczuwamy już rezultaty podobnej polityki”.

Podobne poglądy wypowiedział Minister Davis na odczytaniu, wygłoszonym w grudniu zeszłego roku w Buenos Aires, dokąd był delegowany również w sprawach emigracyjnych. Oświadczył tam między innymi, że przepisy ograniczające imigrację muszą być utrzymane, ze względu na ogromną liczbę osób pragnących wyjechać z Europy do Stanów Zjednoczonych. Określenie tej liczby na 10 milionów wydaje się wszakże przesadzone.

Powyzsze wrażenia Ministra Davisa'a z krótkiego pobytu w Europie cytowane są dlatego, że wywarły niewątpliwie pewien wpływ na uchwalenie nowej ustawy, ograniczającej imigrację.

KANADA.

Warunki imigracji.

Obowiązujące przepisy imigracyjne dopuszczają do Kanady jedynie:

1) Żony i dzieci do lat 18 osiadłych w Kanadzie przybyszów.

2) Rolników mających dostateczne środki pieniężne na założenie gospodarstwa.

3) Robotników rolnych i służbę domową w razie posiadania specjalnego zezwolenia kanadyjskiego Departamentu Imigracji i Kolonizacji.

Pozwolenie powyższe uzyskane być może wyłącznie przez osobę zamieszkałą w Kanadzie, sprowadzającą robotnika lub służącą. Po otrzymaniu podania kanadyjskie władze imigracyjne sprawdzają drobiazgowo podane w niem szczegóły w celu uniemożliwienia przyjazdu tych imigrantów, którzy po przybyciu zamierzają poszukiwać pracy w mieście lub którzy przez Kanadę chcą się przedostać do Stanów Zjednoczonych.

Co się tyczy drugiej kategorii imigrantów rolników, dopuszczani są do Kanady jedynie rolnicy zawodowi, którzy udowodnią, że natychmiast osiądą na roli i mają wystarczające środki pieniężne. Poprzednio Inspektor kanadyjski w Gdańsku wymagał posiadania co najmniej 2000 dolarów kanadyjskich. Obecnie, w okresie letnim, sumę tę zniżono dla pewnej określonej liczby rodzin włościańskich, przywykłych do skromnych i twardych warunków bytu, do 500, a w niektórych wypadkach do 300 dolarów, o czym informował w zeszłym miesiącu № 1/2 „Biuletynu”. Wysokość wymaganej sumy, która łącznie z kosztami podróży dla rodziny, złożonej z 4 osób, wynosi z górą 800 do 1000 dolarów, odstręcza od wyjazdu do Kanady rodziny uboższe, wśród których rekrutuje się największa liczba osób, chcących wyjechać z kraju w poszukiwaniu lepszych warunków bytu.

W roku bieżącym, pomiędzy 15 marca i 15 maja, umożliwiony został ponadto przyjazd pewnej ograniczonej liczby robotników rolnych, nieposiadających zezwoleń, uzyskanych w sposób wyżej opisany, którym zapewniło zostało zajęcie w Kanadzie. Kon-

tyngent robotników tej kategorii przyznany Polsce został już wypełniony.

BRAZYLJA.

Stan rokowań w sprawie emigracji robotników włoskich do stanu Sao Paulo.

Rokowania przedstawiciela włoskiego Komisarjatu Emigracyjnego Crespiego z rządem Sao Paulo, doprowadziły do opracowania uzgodnionego przez obie strony układu, który wszakże podlega ostatecznej aprobacie rządu włoskiego oraz rządu federalnego brazylijskiego. Rząd włoski oświadczył, że podpisanie układu uzależnia od zawarcia umowy handlowej na zasadzie najwyższego uprzywilejowania towarów obu krajów. Rząd brazylijski nie wyraził dotychczas swej zgody, sprawa pozostaje więc w zawieszeniu.

Ważniejsze cechy opracowanego układu.

Zasadniczym rysem układu jest ściśle uregulowanie ruchu emigracyjnego z Włoch przez poddanie go wyłącznej kontroli włoskiego Komisarjatu Emigracyjnego. Sprowadzanie robotników odbywać się ma w sposób następujący: właściciel majątku (fazendy) składa w urzędzie pracy w Sao Paulo podanie, do którego dołącza projekt kontraktu, zgodny z wzorem opracowanym przez Komisarjat. Pracodawca zobowiązuje się jednocześnie przyjąć robotników, przysłanych przez Komisarjat: 1) o ile będą to rolnicy z zawodu, posiadający odpowiednie warunki fizyczne oraz świadectwo moralności, wydane przez odnośne władze miejsca zamieszkania, 2) o ile przyjeżdżać będą z rodzinami, w których co najmniej 3 osoby (łącznie z głową rodziny) ma 12 do 50 lat. Projekt kontraktu podlega zatwierdzeniu przedstawiciela Komisarjatu Emi-

gracyjnego, który bada czy płace nie są niższe od przyjętych w okolicy i może, o ile uzna to za potrzebne, zwiedzić odnośną fazendę w celu zbadania miejscowych warunków pracy. W razie zatwierdzenia projekt przesyłany jest do Komisarjatu włoskiego, który rekrutuje i wysyła robotników w trybie, który uzna za stosowny. Komisarjat będzie mógł dołączać do każdego transportu, przewyższającego 500 osób, pewną liczbę, nieprzekraczającą 5%, rzemieślników takich jak murarzy, stolarzy i t. p. wchodzących w skład wysyłanych rodzin rolniczych.

Rząd stanu Sao Paulo udziela bezpłatnego przewozu emigrantom (łącznie z bagażem) od miejsca ich zamieszkania do najbliższej stacji kolejowej miejsca przeznaczenia oraz daje im utrzymanie w ciągu całej podróży. Przytem zobowiązuje się czuwać nad wypełnianiem warunków kontraktu za pomocą periodycznych inspekcji, dokonywanych przy udziale Komisarjatu włoskiego.

Wzajemny stosunek pracodawcy i robotnika określony jest przez umowę pisaną, w której zastrzeżone są podstawowe gwarancje, dotyczące warunków bytu, wolności i bezpieczeństwa. Ponadto określoną ma być jasno wysokość płac i świadczeń za poszczególne prace przy plantacjach kawowych, tryb wypłat, wysokość potrąceń za ewentualne świadczenia pracodawcy.

Szkoły dla dzieci robotników tworzone będą i utrzymywane staraniem właściciela. Do urzędowego programu szkolnego dołączona będzie nauka włoskiego oraz podstawowe wiadomości o historii i geografii Włoch.

ARGENTYNA.

Ruch imigracyjny.

Urzędowe dane statystyczne argentyńskie wykazują dość znaczne obniżenie liczby imigrantów w r. 1924

w porównaniu do 1923 r., w którym imigracja doszła do największych dotychczas rozmiarów (169.447 osób w r. 1924, 195.063 w r. 1923). To zmniejszenie imigracji znajduje częściowe wyłomaczenie w nadmiarze przybyłych poprzednio imigrantów miejskich, którzy z trudnością znaleźć mogli pracę i informowali o tem swe rodziny. Ustały również w pewnej mierze przyjazdy osób, które spodziewały się przedostać do Stanów Zjednoczonych po rocznym pobycie w Argentynie. Obecna ustawa imigracyjna Stanów Zjednoczonych, ustalająca kwoty imigrantów na zasadzie miejsca urodzenia, czyni tego rodzaju podróże bezcelowymi.

Przeszło połowę imigrantów przybyłych w r. 1924 stanowią włosi (74.002) drugie po nich miejsce zajmują hiszpanie (46.634), dalej idą Niemcy (11.106), polacy (6.674)¹⁾ i jugosłowianie (3.960). Inne narodowości dostarczyły względnie nieznacznej liczby imigrantów, nie dosięgającej w żadnym wypadku 3.000.

Widoki znalezienia pracy.

Imigranci, nie znający stosunków miejscowych i mowy hiszpańskiej, mają z początku trudności w znalezieniu pracy i otrzymują zwykle niższe zarobki, niż robotnicy miejscowi. Płaca robotników rolnych w Argentynie wynosi od 60 do 100 pezów papierowych miesięcznie i utrzymanie (pezo — 1.90 złotych), ale o pracę na roli łatwo jest jedynie w okresie robót polnych, który w Argentynie trwa od października do maja. Zdolni rzemieślnicy, tacy jak szewcy, krawcy (w sezonie) ślusarze, mechanicy mogą po zapoznaniu się z miejscowymi warunkami otrzymać względnie korzystną

¹⁾ Cyfra ta obejmuje również obywateli polskich, przybyłych z innych krajów niż Polska, wyższa jest od cyfry podanej wyżej str. (Statystyka emigracji polskiej).

pracę (2.50 do 8 pezów papierowych dziennie), ale wysokie koszty utrzymania utrudniają odkładanie oszczędności.

Inteligencji, zwłaszcza bez okre-

ślonego zawodu, kupcy bez kapitału nie mają żadnych widoków znalezienia pracy innej, niż zwykła fizyczna, nie powinni przeto wyjeżdżać do Argentyny.

IV. AUSTRALJA.

Ruch imigracyjny.

W r. 1923 przybyło do Australji 93.000 osób, wyjechało zaś 55.000 osób. Cyfry te obejmują zarówno imigrantów, jak podróżnych innych kategorii. Wśród przyjeżdżających jest znaczna przewaga mężczyzn, co zrozumiałem jest wobec warunków imigracji australijskiej. 90% przyjeżdżających stanowią mieszkańcy Wielkiej Brytanji. W pierwszej połowie 1924 r. przybyło 46.000 imigrantów. Znaczną większość stanowią Anglicy, z innych narodowości wymienić należy 1400 Włochów. Przyjazd ich zwrócił uwagę rządu australijskiego, który zamierza utrzymać dotychczasową wyłączną przewagę ludności anglosaskiej w Australji.

W tym celu przygotowany został projekt ustawy imigracyjnej, nadającej

urzędnikom imigracyjnym szerokie kompetencje przy stosowaniu względnie zwalnianiu emigrantów z przepisu o egzaminie z umiejętności pisania. Na mocy tej ustawy osoby mogące być ciężarem dla dobroczynności publicznej będą deportowane. Wszystkie paszporty imigrantów mają być w przyszłości opatrzone wizą konsula brytyjskiego, wyjąwszy kraje, które zawrą z republiką Australijską układ, zwalnający ich obywateli od tej formalności.

Jednocześnie rozwija się osadnictwo brytyjskie, wspomagane przez rząd. Do Sejmu stanu Wiktorja złożony został projekt sprowadzania młodych Anglików od lat 16-stu do 19-stu, którzy w ciągu lat trzech kształciłiby się w rolnictwie u miejscowych fermerów.

V. AZJA.

JAPONJA.

Emigracja do Brazylii.

Wyszukiwanie nowych rynków emigracyjnych jest dla Japonji niezmiernie ważną sprawą, ze względu na jej przeludnienie. W marcu 1924 r. wysłany został Dyrektor Urzędu Pracy w celu wyszukania krajów, nadających się do skierowania większego prądu emigracji. Wybór jego padł na Brazylię. Przy końcu lipca, na podstawie wysłanych przez niego informacji, rząd japoński zorganizował towarzystwo

pod nazwą International Development Company i udzielił mu subwencji. Izby Sejmu i Senatu udzieliły aprobaty tej entrepryzie i uchwalily kredyt 600.000 yen, który na następnej sesji parlamentu ma być powiększony.

Do końca roku wyjechały 2 transporty: 1-szy złożony z 224 osadników, 2-gi z 300 osadników. Do końca marca miało wyjechać 3000 osadników. Z przyznanych kredytów suma 200 yen wypłacana jest na koszt podróży każdego emigranta.

Przewidywany jest ogółem wyjazd 10000 robotników. Obecnie jest w

Brazylii około 36.000 japończyków. Dopyływ ich wzrastał stale, począwszy od 1920 r. i w roku 1924 doszedł do 4.000. Emigranci ci są to przeważnie rolnicy.

Nowi osadnicy prawdopodobnie osiedlą się w małej kolonii Ignape, której stan jest kwitnący. Ośrodek ów, wyłącznie japoński, zawiera obecnie około 12.000 mieszkańców na przestrzeni 12.000.000 akrów ziemi; grunta te zostały nadane przez rząd brazylijski, w celu rozwinięcia kultury ryżu. Rezultat przeszedł oczekiwania. Ponadto osadnicy japońscy zajmują się uprawą herbaty, która była w Brazylii w stanie zupełnego upadku. W

kolonii Ignape japończycy mają swoje czasopismo, swoje szkoły i cieszą się względną zamożnością.

Prócz rolników, uprawiających ryż i herbatę, znajduje się w Brazylii przeszło 1000 służących zatrudnionych w domach bogatych miejscowych rodzin. Praca ich jest niezmiernie cenniona. Brazylijska opinia publiczna zaczyna się obawiać tego dopływu rasy żółtej i zamierza energicznie wznowić imigrację ludności rasy białej. Co się tyczy wychodźców azjatyckich, zamierzone jest kierowanie ich do doliny Amazonki, której klimat jest nie-sprzyjający dla europejczyków.

Dział urzędowy.

I.

Rozporządzenie Rady Ministrów.

z dnia 11 lutego 1925 r.

o statucie organizacyjnym Urzędu
Emigracyjnego przy Ministerstwie
Pracy i Opieki Społecznej.

(Monitor Polski z dn. 21 lutego 1925 r.
№ 43).

Na podstawie art. 15 i 18 dekretu z dnia 3 stycznia 1918 r. o organizacji władz naczelných (Dz. Pr. K. P. № 1 poz. 1), oraz na podstawie art. 5 ustawy z dnia 4 listopada 1920 r. w przedmiocie uregulowania spraw dobrowolnej oraz przymusowej emigracji ludności (Dz. Ust. R. P. № 108, poz. 707), zarządza się, co następuje:

§ 1.

Ustanawia się dla Urzędu Emigracyjnego załączony statut organizacyj-

ny, stanowiący integralną część niniejszego rozporządzenia.

§ 2.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.

§ 3.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów:

(—) *W. Grabski*

Minister Pracy i
Opieki Społecznej

(—) *F. Sokal*.

Statut organizacyjny Urzędu Emigracyjnego.

§ 1.

Urząd Emigracyjny dzieli się na trzy wydziały: Ogólny, Wychodźstwa Kontynentalnego i Wychodźstwa Zamor-

skiego oraz na niewłączone do wydziałów Biuro Naukowo-Informacyjne.

§ 2.

Wydział Ogólny obejmuje sprawy organizacyjne, osobowe, budżetowo-rachunkowe i gospodarcze Urzędu oraz podległych mu placówek; inspekcję administracyjno-gospodarczą i kontrolę rachunkową tych placówek; sprawy transportów emigracyjnych i sprawy deportacji, sprawy likwidacji repatriacyjnej, sprawy paszportowe, kancelarię Urzędu i przestrzeganie przepisów biurowych, a także i inne sprawy, nie wchodzące w zakres działania Wydziałów Wychodźstwa Kontynentalnego i Zamorskiego, tudzież Biura Naukowo-Informacyjnego.

§ 3.

Wydział Wychodźstwa Kontynentalnego, obejmuje sprawy, dotyczące wychodźstwa polskiego do krajów kontynentu europejskiego i azjatyckiego, opieki nad tem wychodźstwem w kraju i zagranicą oraz sprawy reemigracji z tych krajów.

§ 4.

Wydział Wychodźstwa Zamorskiego obejmuje sprawy, dotyczące emigracji i reemigracji zamorskiej, opiekę nad wychodźstwem zamorskiem w kraju i zagranicą, sprawy koncesyj towarzystw okrętowych i kontrolę nad temi towarzystwami.

§ 5.

Biuro Naukowo-Informacyjne obejmuje zbieranie wiadomości o terenach i koniunkturach emigracyjnych, prowadzenie statystyki ruchu emigracyjnego, reemigracyjnego i imigracyjnego, udzielanie informacji w tym zakresie i sprawy wydawnicze, sprawozdania z działalności Urzędu Emigracyjnego, a także udzielanie informacji i opinii praw-

nych, oraz opracowywanie projektów ustaw i rozporządzeń w przedmiotach, podlegających kompetencji Urzędu Emigracyjnego.

§ 6.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

II.

Rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych

z dnia 30 marca 1925 r.

w celu wykonania ustawy z dnia 17 lipca 1924 roku w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę.

(Dz. Ust. № 33 1925 r. poz. 333).

Na zasadzie artykułów 1 i 4 ustawy z dnia 17 lipca 1924 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę (Dz. U. R. P. № 69 poz. 672) zarządza się co następuje:

- § I. A) Oprócz opłat, przewidzianych w art. 3 ustawy z dnia 17 lipca 1924 r. w sprawie opłat za paszporty na wyjazd zagranicę, ustala się opłaty:
- a) za paszport zagraniczny—250 zł.
 - b) za zezwolenie na ponowny wyjazd — 250 zł.
 - c) za paszport wielokrotny (na wielokrotne przekroczenie granicy w obie strony bez obowiązku każdorazowego uzyskania zezwolenia na ponowny wyjazd)— 750 zł.
 - d) za ulgowe zezwolenie na ponowny wyjazd dla wyjeżdżających w celach handlowych i przemysłowych — 25 zł.
 - e) za ulgowe zezwolenie na ponowny wyjazd dla wyjeżdżających w celach, przewidzianych

w art. 3 ustawy z dnia 17 lipca 1924 r. — 20 zł.

- f) za paszport żeglarski (śródlądowy), wydawany przez urzędy administracyjne I instancji województw: warszawskiego, poznańskiego, pomorskiego i przez Komisarjat Rządu na m. st. Warszawę — 3 zł.

B) *robotnikom i osobom, udającym się zagranicę w celu pracy zarobkowej, oraz emigrantom kontynentalnym należy wydawać paszporty bezpłatnie na mocy zaświadczenia państwowych urzędów pośrednictwa pracy, emigrantom zaś zamorskim na mocy zaświadczeń Urzędu Emigracyjnego. Emigranci, tak kontynentalni, jak zamorscy, winni oprócz tego przedstawić zaświadczenie władz odnośnego urzędu skarbowego, względnie inspektora skarbowego, że nie zalegają w opłatach podatku.*

§ 2.

Paszport wielokrotny należy wydawać osobom, które udowodnią potrzebę częstych wyjazdów.

§ 3.

Paszporty handlowe za opłatą 25 zł. jak również zezwolenia na ponowny wyjazd za opłatą 25 zł. należy wydawać osobom, udającym się zagranicę w celach handlowych i przemysłowych, o ile przedłożą każdorazowo zaświadczenie wojewódzkiego wydziału przemysłu i handlu względnie inżyniera przemysłowego na m. st. Warszawę, stwierdzające, że udzielenie ulgowego paszportu, względnie ulgowego zezwolenia na ponowny wyjazd, jest ze względów handlowych lub przemysłowych konieczne.

Uwaga: O ile wyżej wymienione osoby nie przedstawią zaświadczenia wojewódzkiego wydziału przemysłu i handlu, czy też inżyniera przemysłowego na m. st. Warszawę, należy im wystawiać paszporty i udzielać zezwoleń na ponowny wyjazd za opłatą normalną.

§ 4.

Paszporty zagraniczne ulgowe za opłatą 20 zł. jak również ulgowe zezwolenia na ponowny wyjazd za opłatą 20 zł. należy wydawać osobom udającym się zagranicę:

- a) w celu kształcenia się lub prowadzenia badań naukowych, na podstawie zaświadczenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, stwierdzającego potrzebę wyjazdu;
- b) w celu leczenia się, o ile dana osoba przedstawi świadectwo niezamożności, wystawione przez władzę policyjną w porozumieniu z właściwym urzędem skarbowym, oraz zaświadczenie urzędu zdrowia (lekarza powiatowego), stwierdzającego konieczność przeprowadzenia kuracji zagranicą, jak również w celu towarzyszenia niezamożnej osobie chorej, o ile niezamożność osoby towarzyszącej jest udowodniona jak wyżej, konieczność zaś opieki w podróży stwierdzona przez urząd zdrowia (lekarza powiatowego);
- c) w celu uczestniczenia w zjazdach międzynarodowych, zjazdach naukowych, zawodach sportowych i t. p. na podstawie zaświadczenia Ministerstwa Skarbu, względnie Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, o ile chodzi o zjazdy naukowe, stwierdzającego potrzebę wyjazdu;

d) w celach społecznych, o ile osoby te delegowane są przez instytucje państwowe lub samorządowe.

Osoby wymienione w punktach a, c i d mogą być zupełnie zwolnione od opłat paszportowych według uznania Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu. Odnośne podania, należycie udokumentowane, winny być kierowane do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z odpowiedniami wnioskami.

§ 5.

Decyzja co do przyznania ulg osobom, wyjeżdżającym w celach wymienionych w §§ 3 i 4 niniejszego rozporządzenia, przysługuje urzędowi administracyjnemu II instancji, dokąd winny być kierowane w drodze instancji należycie udokumentowane podania z odpowiedniami wnioskami.

§ 6.

W wypadkach, zasługujących na wyjątkowe uwzględnienie, w razie bezwzględnej konieczności, wyjazdu niezamożnych osób, bądź w sprawach camilijnych (nagła choroba lub śmierć jżłonka rodziny zagranicą), bądź ma-
atkowych lub osobistych, urząd administracyjny I instancji może, po uprzednim uzyskaniu zgody urzędu administracyjnego II instancji, wystawić paszport z pobraniem opłaty 20 zł. na podstawie świadectwa niezamożności, wystawionego przez władzę policyjną w porozumieniu z właściwym urzędem skarbowym, a nawet całkowicie zwolnić od opłaty za paszport.

O każdym wydany w myśl niniejszego paragrafu, ulgowym lub bezpłatnym paszporcie urząd administracyjny I instancji winien w drodze służbowej zakomunikować ministerstwu z dołączeniem rzeczonych akt i z podaniem powodów, dla których

paszport ulgowy lub bezpłatny został wystawiony.

§ 7.

Osobom, udającym za granicę służbowo, na skutek polecenia przełożonej władzy, należy wystawiać paszporty bezpłatne na podstawie pisma władzy, delegującej daną osobę.

§ 8.

W wypadkach, gdy wyjazd danej osoby jest wskazany ze względów państwowych (wyjazd uciążliwego bezpaństwowego cudzoziemca, wysiedlenie bezpaństwowego cudzoziemca) urząd administracyjny I instancji może w zależności od zamożności petenta i od okoliczności (wysiedlenia) albo wystawić bezpłatny paszport, albo też pobrać opłatę, jak za wizę wyjazdową dla cudzoziemców.

§ 9.

Niewykorzystany w terminie ważności paszport może być bez dodatkowej opłaty przedłużony tylko raz jeden, o ile za dany paszport pobrana była opłata normalna i o ile oprócz tego posiadacz jego udowodni, iż ważne powody stały na przeszkodzie wyjazdowi.

§ 10.

Wysokość uiszczonej przez daną osobę opłaty za paszport, bądź za przedłużony paszport, bądź za uzwolenie na ponowny wyjazd należy uwidocznic na paszporcie.

§ 11.

Rozporządzenie, niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z dniem tym traci moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 27 października 1924 r. w celu wykonania ustawy z dnia 17 lipca 1924 r. w sprawie opłat za paszporty

na wyjazd zagranicę (Dz. U. R. P. № 95 poz. 887).

Minister Skarbu: *W. Grabski.*
Minister Spraw Wewnętrznych:
Ratajski.

III.

MINISTERSTWO
Spraw Wewnętrznych
№ BO. 7735/25.
Warszawa
dn. 6. kwietnia 1925 r.

okólnik № 35.

Do wszystkich P. P. Wojewodów, P. Delegata Rządu w Wilnie, P. Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

Zgodnie z brzmieniem amerykańskiej Ustawy imigracyjnej z 1924 r. Konsulat Stanów Zjednoczonych wymaga, aby do podań emigrantów o wizy dołączane były następujące świadectwa:

1) Zaświadczenie (w 2 odpisach), wskazujące miejsce pobytu emigranta w ciągu ostatnich 5 lat lub (o ile emigrant uprzednio zamieszkiwał Stany Zjednoczone) od chwili przyjazdu do Polski.

Zaświadczenie to wydawane być może: a) na wsi przez władze gminne, b) w mieście przez władze policyjne, samorządowe, względnie przez rządca domu; w tym ostatnim wypadku potrzebne jest potwierdzenie zaświadczenia przez właściwy Komisarjat Policji.

2) Świadectwo moralności (w 2 odpisach) stwierdzające niekaralność sądową. Świadectwo to musi być wydawane przez odnośne władze policyjne, względnie przez Urzędy administracyjne I-ej instancji i jest ważne w ciągu 30 dni od chwili wystawienia.

3) Świadectwo zawodu lub zajęcia (w 2 odpisach) wydawane: a) na wsi przez władze: gminne, b) w mieście przez władze samorządowe lub policyjne.

Zgodnie z powyższem Ministerstwo poleca a) zarządzić odnośnym podległym władzom wydawanie zaświadczeń, o których mowa w niniejszym okólniku, b) prosić poszczególne władze samorządowe, znajdujące się na terenie Województwa (Delegatury Rządu w Wilnie) o wystawianie emigrantom do Ameryki w razie ich zwrócenia się, świadectw 1) zamieszkania w ciągu 5 lat, 2) zawodu.

Należy przytem wyjaśnić władzom samorządowym, że posiadanie przez emigrantów wyżej wymienionych dokumentów jest niezbędnym warunkiem do uzyskania wizy przez wychodźców i że odmowa lub zwłoka w wydaniu tych świadectw może uniemożliwić wyjazd danego emigranta (o ile przekroczony będzie przez niego termin wyznaczony przez Konsulat do złożenia podania).

Minister: (—) *Ratajski.*

Warszawa, d. 21 kwietnia 1925 r.

Urząd Emigracyjny
przy
Ministerstwie
Pracy i Op. Społecznej
№ 3698/WZ.

W sprawie zaświadczeń na paszporty emigracyjne i wiz emigracyjnych dla emigrantów z Małopolski Wschodniej.

Okólnik

Do Ekspozytury Urzędu Emigracyjnego we Lwowie, Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy, Towarzystw Opieki nad Wychodźcami i Towarzystw Okrętowych.

Urząd Emigracyjny zawiadamia, że zaświadczenia na paszporty emigracyjne oraz wizy emigracyjne dla emigrantów wyjeżdżających do Stanów Zjednoczonych, Kanady, Brazylii, Argentyny i Palestyny z obszaru województw Lwowskiego, Stanisławowskiego i Tar: nopolskiego — będą wydawane poczynając od dn. 1 maja r. b. wyłącznie

przez Ekspozyturę Urzędu Emigracyjnego we Lwowie, ul. Karmelicka 4.

W celu uzyskania paszportu emigracyjnego winien emigrant wypełnić podanie do Ekspozytury U. E. we Lwowie o paszport. Formularze podania rozesłał Towarzystwom Ekspozytura. Wypełnione podanie winno być przesłane do Ekspozytury, która wyśle do odnośnego Starostwa zaświadczenie na wydanie paszportu i jednocześnie powiadomi o tem emigranta, względnie Towarzystwo. Emigrantom, zgłaszającym się do biura Ekspozytury Urzędu Emigracyjnego, zaświadczenie na paszport emigracyjny będzie wręczane.

Zaznacza się, że wydanie zaświadczenia na paszport emigracyjny i wydanie wizy emigracyjnej do krajów zamorskich wyżej wymienionych dla powyższej kategorii emigrantów przez Urząd Emigracyjny w Warszawie będzie mogło nastąpić tylko w wyjątkowych wypadkach, zasługujących na uwzględnienie.

Zaświadczenia na paszporty emigracyjne dla emigrantów, wyjeżdżających z obszaru wskazanych trzech województw do innych krajów zamorskich, wyżej niewymienionych, wydawane będą nadal przez Urząd Emigracyjny w Warszawie.

Dyrektor (—) S. Gawroński.

Bibliografia.

KANADA *).

Raporty gospodarcze Konsulatu R. P. wydane przez M. S. Z. Michał Straszewski, Kanada w r. 1923.

Egerton H. E. Historical Geography of the British Dominions, Vol. V. Canada, Oxford 1923.

Lucas Charles. A historical Geography of the British Colonies, Vol. V. Canada, 1908.

Kennedy W. P. M. The Constitution of Canada, Oxford 1923.

The Immigration Act and Regulations 1924.

Garneau F. X. Histoire du Canada depuis sa découverte jusqu'à nos jours, Paris 1921.

Innis H. A. History of the Canadian Pacific Railway. Toronto 1923.

Canada and its Provinces, 23 volumes Toronto, 1914.

Bradley A. Le Canada, Empire des bois et des blés. Edit. Paul Roger, Paris, 1913.

Bradley A. G. The making of Canada, Constable 1908.

Canada Year - Book, 1923 r. (urzędowe).

Bulletin. Sixth Census of Canada, Ottawa, 1921.

Report of Financial, Industrial, and Commercial Conditions in Canada, London, 1922 (urzędowe).

Scholing W. The Hudson's Bay Company, 1670—1920, London, 1920.

Walker B. E. A. History of Banking in Canada. In the History of Banking in all Nations tom III, 1896.

Jeans J. S. Canada's Resources and Possibilities, 1904.

P. S. King and Cos Catalogue of Imperial Parliamentary Papers (1801—1900) rozdział „Canada”.

Catalogue of the Royal Colonial Institute, rozdział „Canada”.

Cockburn A. P. Political Annals of Canada r. 1909.

Siegfried A. Le Canada, les deux rases, Paris, 1906.

E. Schultze. Die Bevölkerungswegung im westl. Kanada (Zeitschrift für Sozialwissenschaft, 1910).

A. Fleck. Kanada. Probleme der Weltwirtschaft 1912.

*) Zamierzone jest ogłoszenie w najbliższych zeszytach „Biuletynu” wykazów bibliograficznych, dotyczących poszczególnych krajów imigracyjnych, w celu ułatwienia poszukiwań źródłowych.